PENTRU UZ EXCLUSIV UNIVERSITAR – TEATRUL ACT

Franz Xaver KROETZ

MELODIA PREFERATĂ

Piesa îşi propune să reprezinte o stare de fapt care m-a frapat adeseori în rapoartele poliţiei.

În multe cazuri, sinuciderea se desfăşoară într-un mod incredibil de ordonat. Pregătirile pentru sinucidere se desfăşoară fără nici o trecere, ca o continuare firească a activităţilor zilnice şi considerate tocmai de aceea ca fiind cât se poate de fireşti. Iar sinuciderea propriu-zisă se înfăptuieşte cu aceeaşi dragoste de ordine, cu aceeaşi acurateţe şi la fel de cuminte şi cu aceeaşi dezolantă muţenie ce au marcat şi viaţa ce o produce.

Asta poate că spune multe despre viaţa unora dintre noi, despre aşteptările lor neîmplinite, despre speranţele lor lipsite de perspectivă, despre visele lor mărunte; asta poate atesta incapacitatea lor de a se rupe din sclavia producţiei, asta poate arăta că viaţa şi ieşirea lor din viaţă se aseamănă cu aceea a animalelor de povară.

Asemenea animalelor, aceşti oameni proiectează situaţia lor de criză în atitudinea lor muţenie totală, o atitudine ce conţine o cantitate considerabilă de ordine, de răbdare, de disponibilitate de "a se declara de acord fără a fi măcar întrebat", de uzură şi de frustrare mergând până la paralizie şi prăbuşire.

Dacă energia uriaşă a acestei exploatări şi oprimări nu s-ar întoarce - cum din păcate se întâmplă - chiar împotriva celor exploataţi şi oprimaţi, atunci am avea de a face cu situaţia revoluţionară. Aşa, însă, avem doar o mulţime de cazuri mărunte de sinucideri şi crime nebuneşti şi care, la rândul lor, funcţionează din nou doar afirmativ: aceia care au ajuns până acolo încât să aibă forţa şi curajul "de a-şi arunca în balanţă propria viaţă", nu fac decât să se expună pe ei înşişi judecăţii duşmanilor lor naturali. În felul acesta, ei epurează, fără să vrea, societatea împotriva căreia îşi ridică glasul. Iar acum, tot ei ajung să fie acuzaţii şi dispar în penitenciare sau în morminte, ceea ce trebuie să fie totuna.

Numai aşa este cu putinţă să se menţină această ordine inumană în care trăim şi în care va trebui să trăim în continuare.

SCENA

Scena reprezintă, în manieră naturalistă, o cameră mobilată, subînchriată. Aşa cum se întâmplă în multe clădiri vechi, ne putem imagina că şi camerele vecine sunt subînchiriate. Ca să ajungi la toaletă, trebuie să parcurgi un coridor lung.

spre deosebire de celelalte încăperi, pe care nu putem decât să ni le imaginăm, camera este deosebit de curată, modestă, mic-burgheză, ordonată, aranjată cu dragoste, primitoare şi plină de căldură.

Spectatorul subînţelege că, într-o mare de case mărginaşe insalubre, de nelocuit, cineva şi-a dat silinţa să creeze, cu multă dragoste, cu gust şi cu mari eforturi un locşor care se deosebeşte de tot ce-l înconjoară.

Pe de altă parte, bineînţeles că se simte pretutindeni în acest spaţiu "mirosul" de "Neckerman" şi de "artă meşteşugărească".

Descrierea personajului

Domnişoara Rasch* are cam 40-45 de ani; păr negru, aproximativ 1 metru 55, silueta încă plăcută, mai puţin picioarele destul de groase şi care pot fi bănuite de hidropizie. Tenul ei e închis la culoare, fără acea tentă însă care e percepută ca frumoasă şi, deci, dezirabilă, e acea culoare care se numeşte mai degrabă murdară. Domnişoara Rasch produce o impresie îngrijită peste medie, ceea ce nu maschează urâţenia ei evidentă, dar o atenuează într-o oarecare măsură.

Mai cu seamă vestimentaţia ei trădează o alegere îndelungată, este conservatoare şi de bună calitate. Se vede că cheltuieşte destul de mult pe haine. Domnişoara Rasch este angajată într-o fabrică de papetărie. Lucrează în secţia de articole pentru scris şi "supervizează" plicurile pentru scrisori. Ar mai fi adăugat că ne aflăm într-un oraş mic şi că domnişoara Rasch are un salariu lunar de 615,50 mărci netto.

Din cauza faptului nedorit că e încă fecioară sau, ceea ce este cam acelaşi lucru, din cauza perioadei de nedorită abstinenţă sexuală după o singură iubire timpurie, scrută, penibilă şi tristă, domnişoara Rasch este deosebit de sensibilă la reclame şi, deci, la consum; acest lucru se vede cu claritate, în măsura în care i-o permit mijloacele ei financiare, în modul în care e aranjată camera, în vestimentaţie şi în atitudinea faţă de propria ei persoană.

*ca adjectiv, "rasch" înseamnă "repede, iute" (n.tr.)

DESPRE DURATA PIESEI

Deoarece piesa nu îşi propuen să provoace publicul, ci să-l ajute să realizeze cât e de "amărâtă" viaţa domnişoarei Rasch, este necesar ca activităţile descrise să nu dureze atât de mult încât să devină plictisitoare şi, astfel, provocatoare pentru public. Atunci când conţinutul unei acţiuni e epuizat şi nu mai aduce decât o repetare care

"se repetă", acţiunea ar trebui întreruptă, chiar dacă astfel e compromis principiul piesei: timpul egal cu timp scenic. Tocmai de aceea îmi imaginez că piesa nu trebuie să dueze mai mult de o oră bună.

Partea I

Într-o zi de lucru oarecare, după ce şi-a făcut şi cumpărăturile, domnişoara Rasch ajunge acasă de la serviciu pe la ora 18,30. Intră în locuinţă, se uită după corespondenţă, nu găseşte decât un pliant publicitar, îl ia, se duce la uşa de la camera ei, o descuie şi intră. aşează pe masă plasa cu cumpărăturile - alimente şi un ziar -, îşi pune poşeta pe un scaun, pliantul publicitar pe comodă şi încuie uşa camerei.

Îşi scoate paltonul, îl pune pe un umeraş pe care-l agaţă în cuierul de pe uşă. Îndepărtează o murdărie de pe spatele paltonului. Apoi se duce la fereastră, pune mâna pe calorifer, simte că e caldplăcut. Trage cu grijă draperia şi deschide foarte puţin fereastra. Pe pervazul ferestrei descoperă ceva ce trebuie îndepărtata, ia o cârpă de pe chiuvetă şi curăţă pa dată pervazul ferestrei. Pune cârpa la loc şi începe să despacheteze alimentele cumpărate şi să le aşeze în frigider, pe servantă şi în cutia pentru pâine. Appoi îşi atârnă plasa în cuiul de lângă aragaz.

Îşi scoate pantofii cu tocuri înalte şi-i pune în şifonier. Apoi se încalţă cu papucii aflaţi lângă şifonier.

Îşi dezbracă taiorul de la costumul de comandă care îi stă atât de bine şi-l pune în umeraş iar apoi şi în şifonier. Extrage din şifonier o vestă tricotată mai veche şi o îmbracă.

Apoi se duce la oglinda atârnată în apropierea aragazului de lângă chiuveta, îşi scoate cerceii, lanţul de la gât şi un inel. Pune toate aceste podoabe într-un mic vas de pe comodă. Apoi se întoarce la oglindă, se priveşte îndeplung şi îşi arajează părul pieptenul şi cu peria. O impuritate a pielii care, de azi dimineaţă s-a mai accentuat, este tratată cu toată atenţia şi, depă ce domnişoara Rasch s-a spălat pa mâini, este unsă cu o cremă.

Pe urmă aprinde aragazul şi pune la încălzit apă pentru spălat vasele. Sunt puţine vase de splălat. Le va spăla în chiuveta foarte încăpătoare al cărei robinet nu are însă decât apă rece. Foloseşte această chiuvetă pentru tot ce are de spălat şi, de aceea, o apală extrem de temeinic după fiecare folosire.

Se duce la televizorul din colţ şi-l deschide. Appoi se aşează la masă, ia pliantul publicitar şi-l deschide. Îl citeşte cu atenţie după care îl pune deoparte. Din poşeta de pe scaun scoate un pachet de ţigări "Lord extra" şi o brichetă şi îşi aprinde i ţigară. Între timp, televizorul s-a încălzit şi ea îşi îndreaptă privirea spre ecran. E o emisiune publicitară sau orice altă emisiune diintre cele dinainte de ora opt. În timpul acesta îşi fumează ţigara încet şi concentrat. Apoi o pune în scrumiera de pe bufet, se duce la comodă şi ia de acolo programul tv. Revine la masă, pune programul pe ea, ia de pe bufet scrumiera cu ţigara arzândă, îşi a poşeta de pe scaun şi o aşează pe colţul bufetului.

Se aşează din nou, răsfoieşte programul tv şi se uită să vadă programul serii. Trage un ultim fum din ţigară şi o stinge cu grijă în scrumieră.

Se ridică din nou, se duce la aragaz şi îl stinge. Se întoarce la masă, se oprşte şi dă pagina în programul tv, la programul radio. Îl studiază, se duce în sfârşit la televizor şi îl opreşte. Se uită la ceasul de la mână pa care şi-l dă jos pentru a-l pune alături de obiectele de podoabă. Ia programul tv, îl închide şi-l pune la locul lui. (Notă: În Bavaria, în fiecare mercuri seară la ora 19,15 se transmite la radio emisiunea "Ce vă doriţi?" cu Fred Rauch, care se bucură de o mare popularitate, mai ales atunci când transmite muzică uşoară sau şlagăre - se difuzează, alternativ, şlagăre şi muzică îşoară, operă, operetă. Iată de ce e de înţeles ca domnişoara Rasch să prefere unui program de televiziune neinteresant o emisiune radiofonică atât de îndrăgită. Dacă piesa se joacă în afara Bavariei, trebuie găsită o emisiune adevată.)

Apoi, ea îşi pune un şorţ, lasă să curgă mai întâi apă rece în chiuveta, după care adauga apă fierbinte. Ia cele câteva obiecte de veselă murdare şi le spală repede şi cu cu îndemânare.

După aceea şterge obiectele spălate şi le aşează la locul lor în bufet. pune pe masă o farfurie întnsâ şi un tacâm pentru cină. Dă drumul la apa din chiuvetă şi spală ciuveta cu multă grijă. Din frigider extrage mai multe lucruri, pe care le pune pe masă. Deoarece la prânz mănâncă mâncare caldă la cantina întreprinderii, seara mănâncă foarte puţin, de regulă o gustare rece.

PARTEA II

Se duce şi deschide aparatul de radio. Apoi se duce la masa pe care şi-a pregătit-o şi se aşează. Îşi unge o felie de pâine. Pirntr-o mişcare a degetului, dă de înţeles că a uitat ceva.

Se ridică din nou şi scoate din frigider o sticlă de suc de fructe. Îşi scoate din bufet un pahar, toarnă şi completează cu apă. Apoi pune paharul pa masă, lângă cellalte obiecte pregătite pentru cină. Pe urmă se aşează şi începe să mănânce.

Mănâncă încet, îşi pregăteşte fiecare felie de pâine cu multă tandreţe, o ornează. Ascultă cu vădită atenţie "Melodia preferată" şi râde atunci când Fred Rauch face câte o glumă. Bea din paharul cu suc cu înghiţituri mici.

După ce a mâncat, strânge totul cu grij,. împachetează la loc untul şi salamul, închide borcanele cu condimente. Apoi îşi aprinde o ţigară şi o fumează până la capăt fără să facă nimic altceva.

Apoi se ridică, strânge masa, pune totul la loc. Farfuria şi tacâmurile, o furculiţă şi un cuţit, le pune pe bufet. Părăseşte camera şi se duce la toaletă. Durează destul de mult până când se şterge la fund. }i asta se întâmplă cât se poate de ordonat, de pedant şi de igienic. Trage apa şi curăţă bine vasul cu peria aflată alături. Deschide puţin geamul de la toaletă.

Revine în camera ei şi se spală pe mâini, apoi se duce până la radiio şi corectează puţin sonorul, tulburat între timp de paraziţi. Se străduişte să obţină gradul maxim de acurateţe.

Se întoarce la oglindă şi examinează, pe obraz, locul pe care l-a uns mai devreme. Îl prelucrează cu degetele şi-l unge din nou cu o cremă.

Apoi ia de pe aragaz apa rămasă şi o toarnă în chiuvetă. Mai dă drumul şi la puţină apa rece. Se duce până la şifonier şi scoate nişte ciorapi de mătase pe care îi introduce în chiuvetă şi-i spală.

Ia un prosop de pe un suport de lângă chiuvetă şi-l pune pe spătarul celui de-al doilea scaun după care aşează, cu multă grijă, ciorapii la uscat.

În timp ce lasă apa să se scurgă, spală bine chiuveta. Între timp, incitată de muzică, face câţiva paşi de dans. Apoi iese din cameră şi se duce să închidă fereastra la toaletă, după care se întoarce.

PENTRU UZ EXCLUSIV UNIVERSITAR – TEATRUL ACT

PARTEA III

Ia de pe şifonier o carpetă la care lucrează mai de mult şi care e aproape gata. O întinde peste spătarul celuilalt scaun şi o contemplă. Mai trage, pe ici, pe colo, de câte un fir. Apoi ia toate obiectele care se mai află pe masă. Scrumiera o aşează la locul ei, pe bufet, lângă ea pune şi ţigările şi bricheta. Bea ultima înghiţitură de suc şi pune paharul pe bufet, lângă chiuvetă.

Apoi întinde carpeta pe masă. De sub canapea scoate o bucată gra de fier şi o aşează pe carpeă astfel încât aceasta să nu mai poată aluneca. Se duce din nou la şifonier şi ia de pe el o casetă de lemn, pe care o aşează pe masă, apoi se duce la bufet şi extrage un sertar din care scoate modelul. Din celălalt sertar extrage foarfeca.

Îşi aşează toate cele trebuincioase lucrului la îndemână şi aprinde lampa cu picior. Cercetează intensitatea luminii şi se hotărăşte să aprindă şi lumina cea mare. În acest scop, se deplasează până la întrerupătorul de lângă uşă.

Se aşează pe celălalt scaun, îl trage de mai multe ori încoace şi încolo până simte că s-a aşezat bine şi, după ce a aranjat totul în jur, începe să scoată din casetă lână şi acul.

Priveşte cu atunţie modelul, dar nu-l întinde în întregime, numără nodurile, bagă firele în ace, îşi aranjează toate acele şi începe să împletească.

Lucrează cu multă grijă, foarte exact şi cu multă pricepere. Ori de câte ori termină de introdus o culoare în conformita cu modelul, pune acul deoparte şi taie nodurile cu foarfeca, apoi taie capetele de fir rămase afară. (Pentru montare e necesară procurarea instrucţiunilor exacte pentru împletit covoare la domiciliu!)

Mai târziu se ridică şi pune din nou apă la încălzit. Apoi continuă să lucreze. Când apa dă în cloct, scoate din bufet un pliculeţ de ceai "Fix-Butte" şi ceainicul şi îşi pregăteşte ceaiul. Îl pune pe dulăpiorul de lângă chiuvetă, îşi aduce o ceaşcă şi o aşează alături. Apoi continuă să lucreze.

După un timp, când ceaiul e gata, îşi toarnă o eaşcă, scoate zahăr din bufet, amestecă în ceai, îşi duce ceaşca la masă. Din comodă scoate un pachet de biscuiţi, pe care îi aşează pe masă, lângă carpetă.

Lucrează mai departe, mănâncă doi sau trei biscuiţi, îşi bea ceaiul, apoi se ridică şi îşi mai toarnă o ceaşcă.

PARTEA IV

Treptat, interesul ei faţă de lucrul de mână începe să slăbească vizibil. Îşi ridică foarte des privirea, compară dispropoţionat de mult modelul şi lucrul ei. Se oprşte din lucru, îşi ia ţigările, bricheta şi scrumiera de pe servantă şi le pune pe masă. Se aşează şi fumează o ţigară fără să mai lucreze.

Acum face impresia unei femei obosite, incapabile să se mai concentreze şi iritate. Se ridică, ia ceasul de mână de pe tăviţă şi se uită să vadă cât arată. Se duce la radio şi-l dă ceva mai încet. Apoi se aşează la loc şi lucrează maii departe, cu aceeaşi iscusinţă. Se ridică din nou, ia ceaşca de ceai care e goală acum şi o pune pe chiuvetă. Dă drumul la apă, o lasă să curgă în ibricul de ceai, îl clăteşte, aruncă plicul de ceai folosit în găleata de gunoi de sub ciuvetă.

Ia scrumiera, o goleşte în găleată, o şterge cu cârpă şi o aşează pe bufet. Apoi se duce la oglindă şi se priveşte. Pare să fie mulţumită de ceea ce vede.

Se duce dou la masă şi se aşează. Observă cu atenţie modelul, numără şi continuă apoi să lucreze corect şi repede până când carpeta e gata. Nu există nimic după care să se vadă că lucrul e gata atunci când e gata. Încuie acele în casetă, strânge modelul, pune şi foarfeca peste el şi contemplă carpeta de la distanţă. (Pentru o carpetă de perete de aproximativ 45 pe 70 cm, la un ritm de o oră pe zi,, sunt necesare circa o lună şi jumătate.) Zâmbeşt, ia carpeta şi o întinde în lungul canapelei pe perete, desiguur provizoriu. Se duce cât mai departe şi îşi contemplă opera îndelung şi critic. E mulţumită. Ia carpeta cu tandreţe şi o întinde pe celălalt scaun, fără să o împăturească.

Apoi începe să strângă lucrurile de pe masă, le pune la locul lor în aceeşi oridine în care le-a scos. Când a terminat priveşte din nou carpeta terminată, o priveşte pe îndelete şi cu multă bucurie şi o mai piguleşte pe ici pe colo. Ceea ce nu face însă decât să o determine să privească aproape speriată, dacă nu cumva a stricat ceva.

PENTRU UZ EXCLUSIV UNIVERSITAR – TEATRUL ACT

PARTEA V

Fred Rauch îşi ia rămas bun, emisiunea s-a terminat, Se vede limpede că domnişoara Rausch gândeşte o dată cu el. Ea închide radioul încă înainte să se anunţe vreo nouă emisiune.

Se duce la fereastră şi ridică, precaut, storul, apoi priveşte pe geam, afară. În sfârşit, închide la loc şi trage perdelele atât de corect, încât nimeni nu ar putea privi înăuntru.

În fine, pregăteşte masa pentru micul dejun de a doua zi. După paharul de ou etc. se poate vedea că îşi va lua micul dejun fără grabă, pe îndelete.

Apoi desface canapeaua şi o transformă în pat. (Ideală ar fi o canapea extensibilă cu lenjeria de pat aflată în lada de dedesubt.)

Începe ritualul îngrijirii trupului. Acesta merge de la bigudiuri până la îngrijirea picioareleor, de la spray-ul intim până la spălatul pe dinţi. Fiecare opraţiune e făcută extrem de temeinic.

Rufele pe care le-a putrtat sunt supuse unuie control judicios. Chiloţii, hotărăşte să-i pună la rufe murdare, într-un sac pentru rufe în şifonier iar pentru dimineaţa următoare îşi ia alţii, curaţi. Îşi alege şi un alt costum pentru ziua următoare. Totul este atârnat în ordne de peretele exterior al şifonierului, lenjeria e aşezată pe suprafaţa liberă a scaunului. Toate hainele pe care le-a purtat în ziua aceasta le aşează înapoi în şifonier, pe umeraşi, ca să le poată folosi cu uşurinţă din nou.

După asta extrage dintre aşternuturi o cămaşă de noapte călduroasă, drăguţă şi o îmbracă. Pe deasupra îşi trage un capot. Apoi se duce la toaletă. De data aceasta nu trebuie decât să urineze, cu toate acestea însă se şterge bine cu hârtie de toaletă şi deschide din nou fereastra, nu mai mult de o palmă. Revine, se spală din nou pe mâini.

Apoi începe rondul de control: încuie de două ori uşa camerei, verifică temeinic dacă gaul e închis, dacă găleata de gunoi are capacul bine pus, dacă robinetul nu picură. Apoi deschide cu multă grijă fereastra, are nevoie de mult timp până când aceasta rămâne în unghiul dorit de ea ca să intre aerul, deşi trage apoi la loc draperia.

Apoi îşi aranjează noptiera provizorie. Un taburet acoperit în întregime de husă este adus din coţul dinspre capătul canapelei şi aşezat lângă pat.

Pe el se află un deşteptător, o carte, un pahar gol şi revista "Stern".

Ia paharul gol, îl clătеşte, îl umple cu apă proaspătă şi îl pune înapoi, la locul lui.

Apoi se aşează pe marginea patului, ia deşteptătorul, îl întoarce şi-l potriveşte să sune la ora şase. verifică dacă funcţionează şi-l aşează mulţumită la loc.

Nu durează mult şi se ridică din nou. Stinge lumina cea mare, mai verifică o dată cu privirea aragazul, îşi scoate halatul de baie, îl pune pe pat, la capătul dinspre picioare. Apoi se bagăă în pat. O face cu multă precauţie şi nu se simte la largul ei din cauza bigudiurilor de care trebuie să ţină seama. Ia carte, caută semnul, îl găseşte dar nu citeşte ci stă cu ochii aţintiţi în gol. Asta durează destul de mult. După care pune carte deoparte, mai aruncă o privire prin cameră şi stinge lumina.

La început stă întinsă cât se poate de liniştită, apoi se răsuceşte prudent, din cauza bigudiurilor, şi încearcă să doarmă.

Până la rumă face o mişcare extrem de nervoasă în pat, după care aprinde lumina. Se ridică, îşi îmbracă din nou capotul, descuie uşa de la cameră şi se duce la toaletă. Totul în cea mai mare linişte. La toaletă, închide fereastra. Se întoarce în cameră, încuie îşa în urma ei, se spală pe mâini, se şterge. Apoi se duce la carpetă, o mai priveşte o dată.

Câteva secunde mai târziu se duce la comodă, deschide partea de sus şi extrage o cutie cu tablete. Se duce ce ele până la masă, ia paharul de pe taburet, îl pune lângă tablete. Se aşează pe scaunul cu ciorapii, cu grijă, fără să se rezeme de spătar, ca ăs nu atingă ciorapii. Scoate o tabletă, o înghite cu puţină apă. Scoate prospectul din cutie şi îl citeşte până la capăt.

Deschide din nou flaconul, goleşte flaconul pe masă şi aşează tabletele două câte două, numărându-le, mai sunt nouă dintr-un flacon de douăzeci. Începe să le înghită una câte una, cu câte o înghiţitură de apă, până când apa s-a terminat. Se ridică, vrea să meargă la chiuvetă, se opreşte, se duce la frigider, scoate o sticlă mică se şampanie pe jumătate goală, se duce din nou la masă, deschide sticluţa, toarnă puţin în pahar, înghite şi tabletele rămase. Aşteaptă un timp.

Toarnă restul de şampanie în pahar, spuma dă pe afară şi curge pa masă. Ridică paharul şi şterge pata cu mâneca halatului, soarbe din şampanie. Apoi aşteaptă liniştită şi gânditoare, dar pe faţa ei se citeşte deodată un real interes.